

ÇEKİN DÜZENLENME YERİ ve TARİHİ

Mustafa Alper KÜÇÜKYILMAZ

Ankara, Mart 2021

İÇİNDEKİLER

İçindekiler	2
Kısaltmalar Cetveli	3
1. Çekin Düzenlenme Tarihi	4
1.2. Çekin Önceki Düzenleme Tarihi	5
1.3. Çekin Sonraki Düzenleme Tarihi	6
1.4. Çekin Temsil Yetkisinin Varlığı Açısından Düzenleme Tarihi	6
2. Çekin Düzenlenme Yeri	7
3. Çekin Düzenleme Tarihi ve Yerinin İbraz Süresi Kapsamında Değerlendirilmesi	8
Kaynakça	12

KISALTMALAR CETVELİ

RG.	: Resmi Gazete
KHK.	: Kanun Hükmünde Kararname
ÇekK.	: Çek Kanunu
Y.	: Yargıtay
C.	: Cilt
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
f.	: Fıkra
c.	: Cümle
m.	: Madde
K.	: Karar, Kanun
B.	: Baskı
TBK.	: Türk Borçlar Kanunu
TTK.	: Türk Ticaret Kanunu
vd.	: Ve devamı

1. ÇEKİN DÜZENLENME TARİHİ

Çek, düzenleyen tarafından çekle işleyen hesabın bulunduğu bankaya (muhataba) hitaben yazılan, üzerinde yazılı belli tutardaki paranın, lehine çek düzenlenmiş şahsa (lehtara) ya da çeki ondan usulüne uygun devralan şahsa (hamile) kayıtsız ve şartsız ödenmesi konusunda bir havaleyi ihtiva eden, kıymetli evrak niteliğine sahip senettir.

Çekte, düzenlenme (keşide) tarihinin belirtilmesi şarttır. Bu husus, TTK. 796.maddenin normal sonucudur. Zira bütün ibraz sürelerinin bir başlangıcı olması gerekir. Düzenleme (keşide) tarihinin yazılmamış olması halinde, senedin çek vasfı kazanmasına imkan yoktur. Böyle bir senet, duruma göre alelade havale niteliğindedir. Bu unsur bir geçerlilik koşulu olmanın yanında, ibraz süreleri, ehliyet, temsil ve tasarruf yetkisi gibi başka açılardan da büyük önem taşımaktadır. Keza ibraz sürelerinin bitimine bağlı olarak, cironun en geç ne zamana kadar yapılabileceği (TTK m. 793/1), çekten caymanın hüküm doğuracağı zamanın tespiti (TTK m. 799/1), protesto veya eşdeğer yöntemlerle ödememenin tespiti süreleri (TTK m. 809/1), karşılıksız çek düzenlenmesi nedeniyle idari yaptırımların uygulanmasını talep hakkının doğumu (Çek Kanunu M. 5/1) açılarından da düzenlenme tarihinin büyük önemi bulunmaktadır.

TTK'daki açık düzenleme uyarınca bir çekte düzenleme tarihinin gösterilmesi zorunludur. Aksi takdirde, diğer tüm zorunlu unsurları ihtiva etse dahi çek geçerliliğini kaybedecektir (TTK m. 780/1, e). Düzenleme tarihini içermediği için çek sayılmayan bir senet, nama veya emre yazılı olmak kaydıyla adi havale hükmünde sayılacak; hamiline düzenlenmiş olması halinde ise, havale alıcısını içermediği için havale olarak da nitelendirilemeyecek, sadece yazılı delil başlangıcı olarak kabul edilecektir.

Düzenlenme tarihi çek üzerinde, herhangi bir yerde (sağ alt köşe veya çekin üst köşesinde gibi) gösterilebilir. Önemli olan gün, ay ve yıl belirtilerek çek üzerine yazılmasıdır. Ancak uygulamada çekin sağ üst köşesinde yer almaktadır. Yazıyla veya rakamla yazılması arasında çekin geçerliliği açısından bir fark bulunmamakla beraber "belirli" ve "mümkün" bir tarih olması şarttır.

Bununla birlikte Yargıtay, verdiği kararlarında Şubat ayı dâhil olmak üzere 31 gün çekmeyen aylar açısından çekin üzerinde yer alan ve takvimde bulunmayan düzenleme tarihini ilgili ay hangi ay ise (Şubat, Nisan, Haziran, Eylül, Kasım gibi), o ayın son günü olarak kabul etmekte ve çekin (bononun, poliçenin) geçerli olduğu görüşünü ifade etmektedir. Buna karşılık öğretide bu şekilde düzenleme tarihi içeren çeklerin geçersiz olacağı görüşü de ifade edilmektedir.

Çek üzerinde gösterilen tarihin kural olarak çekin gerçekten düzenlendiği tarihi göstermesi gerekirken aksi yönde uygulama da senedi çek olarak geçersiz hale getirmez. Şöyle ki; çeke yazılan düzenlenme tarihi çekin gerçekten düzenlendiği tarihten ileri bir tarih ise "ileri tarihli çek" söz konusu olur ve bu çeklerin varlığı hem TTK, hem de 5941 sayılı Çek Kanunu tarafından kabul edilmektedir (TTK m. 795/2; 5941 sayılı Çek Kanunu Geçici madde 1/5; 6273 sayılı Kanun Geçici madde 3/5). Öte yandan çek üzerine yazılan düzenlenme tarihi çekin gerçekten düzenlendiği tarihten daha önceki bir tarihtir, ileri tarihli çeklere ilişkin uygulamanın bu halde

de geçerli sayılması gerekir. Düzenlenme tarihi çekte mutlak zorunlu unsurlardan biri olduğundan yokluğu, senedi çek olarak geçersiz hale getirir.

Çek üzerinde başta tek bir düzenleme günü yazılı olmakla birlikte, ibraz süresini geçirmiş olan hamil de çek üzerine daha geç bir tarih ekleyerek ibraz süresini geçirmiş olmaktan dolayı kaybettiği hakları yeniden elde etmek maksadıyla hareket etmiş olabilir. Bunun için çek üzerinde farklı iki düzenleme gününün yazılı olduğu durumlarda, bunların yazılı olduğu yer önemsenmeksizin, sonraki tarihi vade olarak nitelendirerek TTK m. 795/1 hükmü uyarınca geçersiz saymak, önceki tarihi ise düzenleme günü olarak kabul etmek gerekmektedir. Nitekim Yargıtay da farklı kararlarında sonraki tarihi vade olarak kabul edip geçersiz saymış; önceki tarihi ise düzenleme günü olarak kabul etmiştir. *“Çeklerde vade olmayacağından düzenlenen çekte iki tarih bulunması halinde önceki tarihin keşide tarihi olarak kabulü gerekir. Somut olayda...”*(Yarg. 12. HD. E. 6458/K. 7034 T. 26.04.2001). Çekte iki düzenleme tarihi varsa ve biri iptal edilmişse çek geçerlidir. Çünkü çekte vade yoktur ve çekteki tarihlerden birinin çizilmesiyle, kalan tarih düzenleme tarihi sayılacaktır. Ancak bu çizilen tarihin altında veya yanında düzenleyenin imzasının bulunması gereklidir. Çünkü senette değişiklik yapmaya sadece düzenleyen yetkilidir. Diğer çek hamillerinin senette değişiklik yapmaları, çekte tahrifat suçunu oluşturabilir. **(Yarg. 10. CD. E. 13326/K. 489T. 26.1.1993)**

Bir çekin zorunlu unsurlarından, düzenleyenin imzası dışındaki diğer unsurların -buna düzenleme tarihi de dâhildir -düzenleyen tarafından boş bırakılarak lehtara teslim edilmesi söz konusu olabilir. Bu durumda düzenleyen, çekin diğer unsurlarının lehtar tarafından doldurulmasını istemektedir. Lehtar bu unsuru, çeki tedavüle çıkarmadan önce veya hiç olmazsa çeki bankaya ibraz etmeden önce doldurmalıdır. Yargıtay’ın da benimsediği üzere, icra takibine konulduktan sonra veya tahsil amacıyla bankaya ibraz edildiği sırada düzenleme tarihinin yazılması senedi geçerli kılmaz. Düzenleme tarihinin aradaki anlaşmaya uygun doldurulması kaydıyla yazılmadan çekin lehtara verilmesi durumda açık çek söz konusu olur. Açık çek hukuken geçerli bir çekdir. Açık çekin doldurulması sırasında aradaki anlaşmaya uyulmadığı iddiası düzenleyen tarafından ispatlanmalıdır. Bununla birlikte bu yönlü bir iddianın iyi niyetli hamile karşı ileri sürülmesi mümkün değildir. Eksik çekte ise, lehtar boş bırakılan unsurları doldurmaksızın çeki bankaya ibraz etmektedir. Bu durumdaki çek ise geçersizdir.

1.2. Çekin Önceki Düzenleme Tarihi

Kanun koyucu düzenleme tarihini, önemine binaen çekin zorunlu unsurları arasında değerlendirmiştir. Dolayısıyla çek üzerinde yazılı tarihin, kural olarak gerçekten de çekin düzenlendiği tarihi ifade etmesi gerekir. Bununla beraber, düzenleme gününün çekin düzenlendiği tarihten önceki bir tarih olarak gösterilmesi, çekin geçerliliğini etkilemez. Böyle bir durumda kanunda ödeme için öngörülen ibraz süreleri düzenleyen tarafından kısaltılmış olacaktır.

Düzenleme tarihinin gerçeğe aykırı (önce veya sonra) gösterilmesi senedin tarafları arasında geçerli olmakla birlikte, bu aykırılıktan menfaatleri zarar görmüş üçüncü kişilerin aksini kanıtlamak suretiyle gerçek düzenleme tarihine göre işlem yapılmasını talep edebilmeleri gerekir. Özellikle ehliyet, temsil, iflas ve tasarruf yetkisi ile ilgili bir uyuşmazlık durumunda, gerçek düzenleme tarihine göre işlem yapılmasını talep etmekte üçüncü kişilerin yararı bulunabilir.

1.3. İleri Düzenleme Tarihi

Doktrin ve uygulamada çekin ödeme aracı olduğu, buna karşılık poliçe ve bononun kredi aracı olduğu ifade edilmektedir. Bunun temel sebebi olarak çekte vadenin olmamasına karşın poliçe ve bonoda vade öngörülmesinin mümkün olması gösterilmektedir.

TTK bakımından çek ödeme aracı olarak dizayn edilmiştir. Gerçekten de TTK 795, üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce ibraz edilen çekin ibraz tarihinde ödeneceği esasını kabul ederek, çekin kredi aracı olarak kullanılmasını önlemeye çalışmıştır. Hatta yasa koyucu bu esası daha da perçinleştirmek için ibrazda ödenir esasına aykırı şartların hükümsüz olacağını düzenleme altına almıştır.

Buna karşılık 5941 sayılı Çek Kanunu taraflar arasındaki vade anlaşmasına itibar etmektedir. Çek Kanunu hükümleri karşısında artık çekin sadece ödeme aracı olarak kullanıldığından söz etmek olanaklı değildir. Gerçekten de çekin üzerine fiili düzenleme tarihinden altı ay veya bir yıl sonraki bir tarih koyan düzenleyenin amacının borcunu nakit yerine çek ile ödemek olmadığı kesindir. Düzenleyenin amacı alacaklının çekin üzerinde yazılı olan tarihe kadar bedeli talep etmesini önlemektir. Alacaklı da düzenleyeni çek bedeli ile sınırlı olarak ve çek üzerinde yazılı düzenleme tarihine kadar kredilendirmiş (vade tanımış) olmaktadır. Çek Kanunu da alacaklının başvurusuna olanak vermediğinden çeklerin kredi aracı haline geldiği kolaylıkla söylenebilir. Hatta ülkemiz uygulamasında çeklerin çok büyük kısmının ileri tarihli olarak düzenlenmiş olduğu dikkate alındığında, istisnanın kural haline geldiği ve çekin ticari hayattaki temel kredi aracı haline geldiği kolaylıkla söylenebilir. Özellikle diğer kambiyo senetlerinden farklı olarak karşılıksız kalan çekler bakımından cezai yaptırım öngörülmesi başlı başına çekin, poliçe ve bonoya göre daha güvenilir olmasını sağlamıştır.

1.3. Temsil Yetkisinin Varlığı Açısından Düzenleme Tarihi

Çekin temsilci aracılığıyla düzenlenmesi mümkün olmakla birlikte, ÇekK. m. 5/3 ile bu konuda bazı sınırlamalar getirilmiştir. Anılan hükme göre, *“Çek hesabı sahibi gerçek kişi, kendisi adına çek düzenlemek üzere bir başkasını temsilci veya vekil olarak tayin edemez. Gerçek kişinin temsilcisi veya vekili olarak çek düzenlenmesi hâlinde, bu çekten dolayı hukukî sorumluluk ile idarî yaptırım sorumluluğu çek hesabı sahibine aittir”*, görüldüğü üzere Kanun çek hesabı sahibi gerçek kişinin temsilci vasıtasıyla çek düzenlemesini yasaklamıştır. Bununla birlikte, bu kuralın ihlali halindeki yaptırımı geçersizlik olarak değil; gerçek kişi adına temsilci vasıtasıyla düzenlenen çekten dolayı hukukî sorumluluk ile idarî yaptırım sorumluluğunun çek hesabı sahibi gerçek kişiye ait olacağını düzenlemiştir.

Çek.K. m. 5/3'teki temsilci vasıtasıyla çek düzenlenmesini yasağının, iradi olarak verilen temsil yasağını kapsamaması nedeniyle yasal temsil, yasak kapsamında değildir. Bu nedenle veli, vasi ve ticari temsilci gibi yasal temsil yetkisine sahip kişiler gerçek kişi adına çek düzenleyebilirler. Keza, bahsi geçen temsil yasağı gerçek kişiler bakımından geçerli olduğundan, tüzel kişilerin temsile ilişkin hükümler çerçevesinde çek düzenlemeleri mümkündür.

Temsilci aracılığıyla düzenlenmesi mümkün bir çekte, temsilcinin yetkisinin olup olmadığı ve bu yetkinin süresi içinde kullanılıp kullanılmadığının tespitinde de düzenlenme tarihi büyük bir öneme sahiptir. Şayet düzenlenme tarihi temsil yetkisinin süresi içindeki bir güne tekabül ediyorsa çek temsil edileni bağlayacak, aksi takdirde çekten doğan sorumluluk yetkisiz temsilciye ait olacaktır.

2. DÜZENLEME YERİ

Çekte tek alternatif zorunlu unsur vardır; o da “düzenlenme yeri” dir. TTK m. 780’de bir çekte bulunması gereken unsurlar arasında “düzenlenme yeri” de gösterilmiştir. Ancak bir çek metninde düzenlenme yerinin açıkça yazılmamış olması, o çekin hemen geçersizliğine yol açmaz. Çünkü böyle bir olasılıkta ne yapılması gerektiği TTK m. 781, hükmünde gösterilmiştir. Bu düzenlemeye göre, eğer bir çek metninde düzenlenme yeri yazılı değilse, söz konusu çek, düzenleyenin adı yanında yazılı olan yerde düzenlenmiş sayılır. Şayet burada da bir yer yazılı değilse, o zaman söz konusu belge zorunlu unsur eksikliği nedeniyle çek olarak nitelendirilemeyecektir. Dolayısıyla bir çek metninde düzenlenme yerinin yazılı olmaması durumunda, hemen alternatif yer olan “düzenleyenin adı yanında yazılı olan yere” bakacağız. Burada bir yer yazılı ise, o zaman söz konusu çekin düzenlenme yeri bu yer olacaktır.

Yargıtay 14.12.1992 tarih ve E. 1992/1, K. 1992/5 İçtihadı Birleştirme Kararında çeklerde düzenleme yeri ile ilgili olarak özetle “... Okunduğunda hiçbir duraksama söz konusu olmaksızın anlamları belirlenebilen kısaltmaların keşide yeri olarak yazılması çeki sadece bu kısaltma sebebiyle geçersiz hale getirmez. G.anteper, Ş.Urfa, K.maraş, G.hacıköy, Ş.koçhisar ve Ş.karahisar gibi kısaltmaların neyi ifade ettikleri kolaylıkla ve hiçbir tartışmaya yol açılmaksızın belirlenebilecek niteliktedirler. O halde anlamlarında hiçbir duraksama olmayan kısaltmaların keşide yeri olarak yazılması halinde çek bu niteliğini korumalı, buna karşın ne anlama geldiği bilinmeyen kısaltmaların yazılması halinde keşide yeri gösterilmemiş sayılmalıdır. Bu konudaki ölçü keşidecinin irade beyanının hiçbir kuşkuyla yer vermeyecek şekilde anlaşılabilir olup olmamasıdır. ...” şeklinde görüş ortaya koymuştur. Bu İBK’dan sonra Yargıtay’ın önüne gelen bir davada Yüksek Mahkeme “... Çeklerde keşide yerinin, neresi olduğunun hiçbir duraksamaya yer vermeyecek ve başka yerleşim yerlerini çağrıştırmayacak biçimde, açık, net ve herkes tarafından anlaşılabilir şekilde gösterilmesi zorunluluğu göz önüne alındığında, davaya konu çekin fotokopisindeki “Ant” şeklindeki kısaltmanın başka yerleşim birimlerini de çağrıştıracığından, keşide yeri sayılmayacağına göre; bu belgenin çek olarak kabulü olanaksızdır” şeklinde karar vermiş ve ANT. kısaltmasını geçerli bir kısaltma olarak kabul etmemiştir.

TTK'da düzenlenme yeri olarak gösterilecek yerin taşınması gereken nitelik ya da özelliğe ilişkin bir açıklama yer almamaktadır. Kanun koyucu, yer kavramını kullanmakla yetinmiştir. Bu durum, hangi yerleşim yerlerinin TTK m. 780/1 ve TTK m. 781/3 anlamında yer niteliğini haiz olduğu hususunu tartışmalı hale getirmiştir.

Esasen il ve ilçelerin TTK 780/1 ve TTK m. 781/3 anlamında yer niteliği taşıdığı konusunda bir tereddüt yoktur. Konu daha çok belde, köy, semt, mahalle, cadde ve sokak gibi yerleşim yerleri bakımından tartışmalıdır.

Yargıtay kararlarında yer kavramını somutlaştırma çabası dikkat çekmektedir. Yargıtay, eski tarihli kararlarında düzenlenme yerinin "*mülki taksimatta belirli bir yer*" olması gerektiğine hükmetmiştir. Yargıtay'ın görece güncel kararlarında ise "*idari birim*" kavramına başvurduğu görülmektedir. Yüksek mahkeme, bir yerleşim yerinin idari birim niteliğinde olup olmadığını ise tüzel kişiliği haiz olup olmama kıstasına göre belirlemektedir. Yüksek Mahkeme'nin beldeler, köyler ve mahallelere ilişkin kararları yeknesaklık kazanmış vaziyettedir. Yargıtay, birer idari birim oldukları gerekçesiyle, beldeler ve köylerin düzenlenme yeri olarak gösterilebileceği görüşündedir. Yargıtay mahalleler bakımından ise farklı bir sonuca ulaşmaktadır. Yüksek Mahkeme, mahallelerin düzenlenme yeri olarak gösterilemeyeceğini içtihat etmektedir.

6360 sayılı Büyükşehir Kanunu ile tüzel kişiliği kaldırılan ve mahalle statüsüne dönüştürülen beldelerin çekte düzenlenme yeri olarak gösterilip gösterilemeyeceği hususu, 12. HD'nin 23.11.2015 tarih ve E. 2015/19613, K. 2015/28936 sayılı kararına konu olmuştur. Anılan kararda Yüksek Mahkeme, şu yönde hüküm kurmuştur: "*6102 sayılı TTK'nın 780/1- e maddesine göre çekin, kambiyo senedi vasfını taşıyabilmesi için keşide yeri unsurunu ihtiva etmesi gereklidir. Keşide yerinin ise; idari birim (kent, ilçe, bucak, köy gibi) adı olarak gösterilmesi zorunlu bulunmaktadır. Somut olayda, takip dayanağı çekte keşide yerinin '...' olarak yazıldığı görülmektedir. Bilindiği üzere; 06.12.2012 tarih ve 28489 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve ilk mahalli idareler genel seçimi olan 30.03.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6360 sayılı Kanun'un 1. maddesinin 3. fıkrası ile '...' belde belediyesinin tüzel kişiliği kaldırılmış ve söz konusu belediye '...' ismiyle mahalle olarak bağlı bulunduğu Manavgat ilçesinin belediyesine katılmıştır. Bu durumda, takibe konu çekte keşide yeri olarak gösterilen '...' anılan çekin keşide tarihi olan 30.08.2014 tarihinden önce mahalleye dönüştüğünden bu yerin yukarıda belirtilen nitelikte idari birim olmadığı ve dolayısıyla dayanak belgenin keşide yeri unsurunu taşımadığı açıktır*".

3. ÇEKİN DÜZENLEME TARİHİ VE YERİNİN İBRAZ SÜRESİ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

TTK m. 780/1, d uyarınca, çek, ödeme yerini de ihtiva etmelidir, fakat esasen çekte ödeme yerinin gösterilmesi TTK'ya göre zorunlu değildir. Bununla birlikte çekte ödeme yerinin gösterilmesi, Türk hukuku bakımından özellikle ödeme için ibraz sürelerinin tespiti hususunda önem arz eder. Ayrıca, yabancılık unsuru taşıyan bir çekte, muhatap olma ehliyetinin

saptanması (TTK m. 819), şekil ve müddetler (TTK m. 820, m. 767) ile ödemeye ilişkin bazı önemli hususların (TTK m. 822) belirlenmesinde de ödeme yeri kanunları esas alınır.

Çekte ödeme yerinin belirlenmesi bakımından TTK m. 781/2’de alternatifli bir sistem kabul edilmiştir. Buna göre, çek üzerinde ödeme yeri açıkça gösterilmemişse, muhatabın ticaret unvanı yanında yazılı yer ödeme yeri sayılır. Şayet burada birden fazla yer gösterilmişse, çek ilk gösterilen yerde ödenir. Ödeme yeri açıkça gösterilmemiş ve muhatabın ticaret unvanı yanında herhangi bir yer ismi de yazılı değilse, çek muhatabın iş merkezinin (merkez şubenin) bulunduğu yerde ödenir.

Şu an için uygulamada düzenlenen çeklerde ayrıca bir ödeme yeri gösterilmemekte; bununla beraber, ÇekK m. 2/7 uyarınca çek defterlerinin her yaprağına, çek hesabının bulunduğu şubenin adı (örn: Türkiye Garanti Bankası A.Ş. Diyarbakır Şubesi) zorunlu olarak yazılmaktadır. Dolayısıyla, 26.02.2003 tarihli değişiklikle Çek Kanununa bu hükmün eklenmesinden itibaren, çek hesabının bulunduğu şube yerinin, aynı zamanda ödeme yeri olarak nitelendirileceğini ve düzenleyenin çeki ödeme yerini yazmamasının çeki geçersiz hale getirmeyeceği görülmektedir.

Ödeme için ibraz sürelerinin hesabında düzenleme yerinin etkisi TTK’da düzenlenmiştir. Buna göre; eğer bir çek düzenlendiği yerde ödenecekse on gün; düzenlendiği yerden başka bir yerde ödenecekse bir ay içinde muhatabına ibraz edilmelidir (TTK m. 796/1).

Ödeneceği ülkeden başka bir ülkede düzenlenen çek, düzenlenme yeri ile ödeme yeri aynı kıtada ise bir ay ve ayrı kıtalarda ise üç ay içinde muhataba ibraz edilmelidir. Bu bakımdan, bir Avrupa ülkesinde düzenlenip de Akdeniz’e sahili bulunan bir ülkede ödenecek olan ve aynı şekilde Akdeniz’e sahili olan bir ülkede düzenlenip bir Avrupa ülkesinde ödenmesi gereken çekler, aynı kıtada düzenlenmiş ve ödenmesi şart kılınmış sayılacaktır (TTK m. 796/2).

Çekte gösterilen düzenleme yerinin gerçeğe uygun olması şart değildir. Nasıl ki ibraz süresini uzatmak ya da kısaltmak için çekin gerçekte düzenlendiği değil, daha önceki ya da daha sonraki bir tarih düzenleme tarihi olarak gösterilebiliyorsa, aynı şekilde, örneğin ödeme yerinde düzenlenmiş olmasına rağmen, çek üzerine farklı bir yerin yazılması ve bu yolla da ibraz süresinin uzatılması mümkündür. Bununla birlikte hiç olmayan (hayali) bir yerin düzenleme yeri olarak gösterilmesi mümkün değildir.

Bu ibraz süreleri çekte yazılı olan düzenleme tarihinin ertesi günü başlar (TTK m. 796/3). Yani, bu durumda düzenleme tarihi ibraz süresinin hesabına dahil edilmez. Buna göre; ayın on beşinci günü düzenlenen çek bakımından sayılacak ilk gün ayın on altıncı günü olacaktır.

Çek, bir tatil gününde ödenmek üzere ibraz edilemez ve aradaki tatil günleri de müddet hesabında düşülmez. Ancak, ibraz müddetinin son günü bir tatil gününe rastlarsa; çekin takip eden ilk iş günü ödenmek üzere ibrazı mümkündür.

Çek, takvimleri farklı olan iki yer arasında çekildiği takdirde; bir başka deyişle takvim ihtilafı ortaya çıkmışsa, düzenleme günü, ödeme yerindeki takvimin denk gelen gününe çevrilmelidir.

Çekin ibrazı için TTK’da öngörülen süreler hak düşürücü süre niteliğinde olup, tarafların anlaşmasıyla değiştirilemeyeceği gibi, bu sürelerin geçmiş olduğu hakim/icra müdürü

tarafından re'sen dikkate alınması gerekir. Tabi ki taraflar da sürenin geçmiş olduğunu her zaman ileri sürebilir. İbraz süresinin geçmesi, çekin kambiyo senedi olarak hamiline sağladığı birçok avantajın da sona ermesine yol açar. Özellikle ibraz sürelerinin bitimine bağlı olarak; hamil artık kambiyo senetlerine özgü özel takip yolundan faydalanamaz, çekle işleyen hesapta karşılığı olsa bile muhatabı ödemeye zorlayamaz, düzenleyene ve diğer başvuru borçlularına karşı olan başvuru haklarını kaybeder, düzenleyenin çekten cayma beyanı artık hüküm ifade etmeye başlar, ibraz süresi geçtikten sonra karşılıksız işleminin yapılması mümkün olmadığından karşılıksız çek keşidesine bağlı idari yaptırımların talep edilebilmesi imkânından da yararlanılamaz.

TTK'ya göre, kanunen belirli olan süreler içinde çekin ibrazı veya protesto veyahut buna denk gelen bir belirlemenin yapılması, bir devletin mevzuatı veya herhangi bir mücbir sebep gibi aşılması imkânsız bir engel nedeniyle gerçekleştirilemezse, bu işlemler için belirli olan süreler uzar (TTK m. 811). Aynı şekilde, Yargıtay'ın bir kararında da belirtildiği üzere (*Yargıtay. 12. HD'nin 23.2.2007 tarih ve E. 2007/70, K. 2007/3123 sayılı kararı*) çek, hamilinin ölümü nedeniyle Cumhuriyet savcılığınca tereke hâkimliğine teslim edilmiş, daha sonra da mirasçılarının talebi üzerine onlara verilmişse, ibraz süresi çekin üzerinde yazılı olan düzenleme tarihinden itibaren değil, aksine mirasçılarının çeki teslim aldığı tarihten itibaren işlemeye başlayacaktır. Çünkü çekin tereke hâkimliğince muhafazaya alınmış olması zorunlu bir sebep olarak kabul edilmelidir.

KAYNAKÇA

Köle, M./Görgülü, F.: **Son Düzenlemeler Işığında Çekin Şekil Şartları ve Çeke Dayalı Kambyo Senetlerine Özgü Takip Yolları**, 2016, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:21, S:35, s.79-157.

Öztaş, F.: **Kıymetli Evrak Hukuku**, B. 21, Ankara 2017.

Ayli, A./Yardımcıoğlu D.: **Çekte Düzenleme Tarihi ve Önemi**, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:16, Özel Sayı 2014, s.3195-3239.

Cebeci, E.: **Çekin Zıya ve İptali**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, B:1, Erzurum, 2014.

Uçar, S.: **6360 Sayılı Büyükşehir Kanunu Hükümleri Işığında Çekte “Düzenlenme Yeri” ve “İbraz Süresi” Kavramları Üzerine Bazı Tespit ve Değerlendirmeler**, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C:31 S:140, Ocak 2019, s.331-354.

Oğuz, S.:**Türk Çek Uygulamasında Hukuki Değişikliklerin Değerlendirilmesi**, Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, C:12, S:2, s.177-187.

Yıldırım, A: **Türk Hukukunda Vadeli Çek (İleri Tarihli Çek) ve Bunun Doğurduğu Sonuçlara İlişkin Bazı Tespitler**, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:21 S:4, 2017, s.91-119.